

ВІДГУК

**офіційного опонента на дисертацію Трушевич Ганни Богданівни
«Іміджмейкінг у сучасних політичних технологіях: український досвід»,
подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 052
«Політологія»**

Актуальність обраної теми дисертації. Тенденції соціально-політичного розвитку у ХХІ сторіччі, зростання компетенції та очікувань громадян, інтенсифікація інформаційних потоків, загострення політичної конфліктності та конкуренції об'єктивно підвищують соціальний попит на відкритість та відповідальність політичної діяльності. Формальні процедури створення демократичної влади не є достатніми для її успішної діяльності: регулярне проведення виборів, встановлення плюралізму суспільно-політичних відносин не гарантують позитивного розвитку суспільства, а часто приводять лише до дестабілізації, розповсюдження популізму та інших імітаційних технологій демократичного політичного управління. Замість формалізованих на перший план виходять неформальні, суб'єктивні чинники політичної діяльності, що викликає необхідність формування та цілеспрямованого управління іміджем суб'єктів політичної діяльності, його постійного моніторингу та оцінки. Особливої ваги відповідальний іміджмейкінг набуває в сучасному українському суспільстві, де, як слушно зауважує дисертантка, «є великий запит на нових політичних лідерів, які б змогли відстояти незалежність держави, забезпечити мир, безпеку та в цілому задовільнити інтереси суспільства» (с. 18).

Актуальність та значущість дисертації визначається також її виконанням в межах науково-дослідної теми кафедри політології Одеського національного університету імені І.І. Мечникова «Дослідження політичної реальності в контексті нелінійної соціокультурної динаміки» (державна реєстрація № 0116U006604).

Оцінка обґрунтованості наукових положень дисертації. Зміст дисертаційного дослідження та опублікованих наукових праць дає підстави стверджувати, що завдання, результати і висновки поданої до розгляду роботи цілком обґрунтовані. У дослідженні згідно до вимог сформульована актуальність, визначені об'єкт (політичний іміджмейкінг як технологія побудови образу політика) та предмет (український досвід політичного іміджмейкінгу в сучасному політтехнологічному контексті). Мета і завдання цілком відповідають заявленій темі.

Достатньо широкою є джерельна база дослідження, яка включає в себе 136 позицій (з них 24 іноземною мовою), використано емпіричні данні як первинних, так і вторинних джерел. Сильною стороною дисертаційної роботи є послідовне

обґрунтування теоретичних висновків емпіричними даними. Так, результати соціологічних досліджень використано для характеристики ціннісного виміру українського політичного іміджмейкінгу та його впливу на імідж політиків, особливостей формування іміджу Президента України (2014-2022 рр.).

Не викликає сумніву обґрунтованість одержаних результатів та їх практичне значення. Вказане твердження, зокрема, впливає й з вдалої методологічної основи дисертації, у межах якої здобувач спирається на діалектичну методологію дослідження та дедуктивний метод викладення матеріалу, використання аналітичного, системного, інституційного та інших методів, що дало змогу комплексно дослідити сутність, зміст, технологічний потенціал політичного іміджмейкінгу в цілому та особливості його використання в українській політичній практиці.

Наукова новизна отриманих результатів є цілком переконливою і аргументованою. В роботі проведено комплексне дослідження проблем політичного іміджмейкінгу, яке всебічно визначає його зміст і структуру, соціальну роль, форми та методи функціонування, практику використання різних варіантів в сучасних політичних технологіях. Уперше представлено комплексний систематизований аналіз досвіду та сучасного стану розвитку політичного іміджмейкінгу в Україні, пов'язаного із особливостями політичного ринку, його динаміки, внутрішніх та зовнішніх впливів на політичну ситуацію, які диктують необхідність розробки нових сучасних технологічних стратегій, прийомів та методик формування іміджу політичного діяча.

Новизною та безумовним теоретичним і практичним значенням характеризуються запропонована авторська модель побудови стратегії політичного іміджу, як головної складової передвиборчої кампанії; розроблені техніка та правила підготовки політика до виступу; рекомендації щодо роботи політика в соціальних мережах; типологія іміджу сучасних українських політиків, виходячи з політичної практики України.

Обґрунтованими виглядають також поглиблені у роботі Г. Трушевич підходи до розуміння та тлумачення блоків технології захисту вже створеного іміджу політика; аргументації сучасних технологій донесення іміджу політика до електорату через засоби комунікації на прикладі української політичної практики; розробки довгострокового та короткострокового іміджу політика.

Робота Г. Трушевич вирізняється з відомих політологічних розвідок різноманітних аспектів іміджмейкінгу своїм націленням саме на аналіз українського досвіду політичної діяльності, специфіки українського політичного ринку, комплексне дослідження актуальних проблем політичного іміджмейкінгу, яке всебічно визначає його зміст і структуру, соціальну роль, форми та методи

функціонування, практику використання різних варіантів в сучасних політичних технологіях (с.21).

Оригінальність та важливість роботі додає дослідження основних тенденцій впливу трансформацій цінностей українців на застосування політичної технології формування іміджу політиків, в зв'язку з повномасштабним вторгненням Росії в Україну. Авторка абсолютно справедливо наголошує, що «побудова того чи іншого образу українського політика залежить від уявлень, очікувань та ціннісних орієнтацій соціуму. Саме в такому контексті слід аналізувати особливості іміджмейкінгу в Україні» (с. 169).

Цілком логічною та достатньо аргументованою є позиція дисертантки в тому, що «створення образу має йти поетапно, починаючи з вивчення та опрацювання ситуації та цільових груп, формулювання основних тез концепції та детальної програми побудови іміджу, якими займаються аналітики, а потім безпосередньою реалізацією на практиці...» (с. 170).

Таким чином, в дисертації вдалося показати дуалізм політико-культурних та технологічних засад формування іміджу політика, що відбивається в побудові та реалізації іміджевих стратегій. Технології та методи формування політичного іміджу системно, докладно та з урахуванням власного досвіду дисертантка викладає в другому розділі роботи.

Науково-практичною значущістю вирізняється викладений у третьому розділі дисертації аналіз формування, розгортання та корегування президентських іміджів Петра Порошенка та Володимира Зеленського. Вірно зазначено, що «використання іміджмейкінгу як політичної технології, дає можливість політичним спеціалістам донести до виборця все розмаїття зразків «політичного товару», забезпечити змагальність між різними політичними силами, кандидатами і створити умови для здійснення вільного і усвідомленого вибору кожному громадянину» (с. 178).

Сильною стороною роботи є її практично-прикладний характер, про що свідчить наявність довідок про впровадження результатів дисертаційного дослідження Г. Трушевич в роботі народного депутата України, політичної партії, Управління комунікацій з громадськістю та інформаційної діяльності Кіровоградської обласної військової адміністрації, кафедри політології Одеського національного університету імені І.І. Мечникова.

Оцінка змісту та оформлення дисертації. За змістом подана дисертація розкриває обрану тему, в цілому вирішує поставлену мету та завдання дослідження. Дисертація структурована відповідно плану. Стиль викладення матеріалу відрізняється науковістю, логічністю, послідовністю.

Повнота викладу основних результатів дисертації. Повнота викладу наукових положень та висновків, сформульованих у дисертації, підтверджується апробацією матеріалу в публікаціях у фахових вітчизняних та іноземних виданнях,

їх оприлюдненням на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях. Основні тези та результати дослідження опубліковані в 11 публікаціях: з них 4 статті розміщені у виданнях, які визнані МОН України фаховими, 2 статті у міжнародних періодичних виданнях та 5 - в тезах виступів на науково-практичних конференціях.

Зауваження та рекомендації щодо змісту дисертації. Визнаючи системність, цілісність і новизну дослідження Г. Трушевич варто звернути увагу на певні дискусійні моменти, які стосуються подальшого вивчення досліджуваної в дисертації проблеми, актуальність якої пов'язана з динамічним розвитком політичних процесів та їх модифікацією під впливом війни Росії проти України.

По-перше, не дивлячись на переважно прикладний характер дослідження Г. Трушевич, хотілося б більш чітко з'ясувати відмінність та співвідношення понять «імідж», «репутація» та «бренд». Дані категорії часто використовуються для характеристики процесів формування, просування та презентації політичного лідерства, тому хотілося б з'ясувати думку авторки щодо специфіки саме феномену політичного іміджу. Це вдається важливим не лише в теоретичному, але і в прикладному аспекті, оскільки чітке розуміння сутності досліджуваного явища впливає і на обрання ефективних технологій його формування.

По-друге, на мій погляд, авторка дещо категорично розглядає імідж, як образ, що не має зв'язку з реальними якостями політика. Так, наприклад, у підрозділі 3.1 зауважено, що «вибір електорату не має жодного відношення до реальності, бо сприймають сам імідж політика, а не його діяльність, оскільки 99% виборців не мали й не буде мати контактів із кандидатом» (с.143). На справді, як відомо, імідж не може бути ефективним без опори на об'єктивні риси суб'єкта, оскільки його завдання підсилити позитивні сторони політика та приховати недоліки. Якщо ж намагатися будувати імідж на властивостях, що не мають жодного зв'язку з реальністю, він вийде фальшивим і мало кого переконає.

По-третьє, хоча авторка і пише про важливість соціологічних досліджень для побудови іміджу (с.78), при розгляді етапів іміджевої стратегії, корисно було б, більше уваги приділити технологіям політичного таргетування та створення якісного контенту, націленого на специфічні інтереси і особливості сприйняття кожною адресною групою.

По-четверте, певні зауваження викликають занадто лаконічні формулювання деяких положень новизни дисертації. Хоча їх зміст потім доповнюється та конкретизується у висновках роботи, все ж, на мою думку, необхідно було використати більш докладні та змістовно завершені положення у викладенні наукової новизни.

Наведенні зауваження та міркування жодною мірою не впливають на високу оцінку дисертації Г. Трушевич, не знижують її наукову та практичну цінність. Висловлені побажання є дискусійними та спрямовані на активізацію подальших наукових досліджень визначеної проблематики.

Загальний висновок щодо відповідності дисертації встановленим вимогам. Аналіз дисертації Г. Трушевич свідчить, що поставлена у дослідженні мета досягнута, основні завдання успішно вирішені. Отримані результати мають теоретичне та практичне значення і можуть бути використані в науковій, політичній та педагогічній діяльності. Дисертація є самостійною і завершеною працею, в якій отримані нові наукові результати, що у сукупності сприяють вирішенню проблеми суттєвого значення для політичної науки та практики. Робота оформлена відповідно до державного стандарту.

Проведений аналіз роботи дає підстави для висновку, що дисертаційне дослідження Трушевич Ганни Богданівни «Іміджмейкінг у сучасних політичних технологіях: український досвід», відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44), а його авторка заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 052 «політологія».

Офіційний опонент:

доктор політичних наук, професор,
професор кафедри політичних наук
Українського державного університету
імені Михайла Драгоманова

